

ESTEZET

L.dz. 1487/43

New York, dn. 14.V.43

WYŚLANO KURJEREM 16.V.43

Rupia

Raport organizacyjny
za I kwartał 1943 r.

1487

I. Schemat organizacyjny

1. Centrala Ekspozytury

a/ Z dniem 1.II.43 odszedł z Ekspozytury w myśl rozkazu Centrali 1.859/43 por. KAZIMIRSKI Janusz otrzymawszy roczny urlop i stanowisko w Agencji P.A.T. w New Yorku.

b/ W związku z zamierzonym przeniesieniem por. REWKIEWICZA Jacka z Meksyku do placówki w Buenos Aires MSZagr. na wniosek Centrali przeniosło go jako urzędnika Poselstwa z Meksyku do Poselstwa w Buenos Aires. W związku jednak z zapowiedzianą reorganizacją Ekspozytury i spodziewanym początkowo zmniejszeniem agend placówek południowo-amerykańskich rozkazem Centrali został wyjazd por. REWKIEWICZA, już przygotowany, wstrzymany do decyzji Centrali co do jego osoby.

c/ Dnia 7.II.43 zameldował por. PAWŁOWICZ Bohdan przybycie do Rio de Janeiro. Po odbyciu urlopu zameldował z dn. 6.III.43 objęcie placówki "Sabanilla" oraz objęcie nadzoru nad podplacówką "Salta".

Wydział Studiów

a/ Z dniem 1.I.43 zaczęła opracowywać tłumaczenia z prasy litewskiej p. SWORAKOWSKA Helena, pseudo MONVID Helena, pobierając 50 dol. miesięcznie. Prasę litewską opracowywano dotychczas w Chicago.

b/ P. GLAZER Michał, pseudonim "CZARNY". Na skutek porozumienia mego z p. RETTINGER'em, sekretarzem Pana Premiera i ppor. LIPSKIM co do zamierzonego użycia p. GLAZERA jako pewnego rodzaju agenta rządowego dla spraw żydowskich oraz wobec konieczności opracowania przez niego pewnych prac p. GLAZER przestał z dn. 1.III.br. opracowywać raport żydowski. W czasie okresu sprawozdawczego naświetlał jedynie zagadnienia żydowskie i inne na terenie Stanów Zjednoczonych z własnych obserwacji. W wypadku gdyby resorty cywilne nie przejęły p. GLAZERA, jak to było projektowane oraz wobec zamiaru zaprzestania studiów prasy żydowskiej projektuję zwolnić w następnym okresie sprawozdawczym p. GLAZERA. W ciągu m. marca jeden raport żydowski opracował p. "MAZUR" /patrz niżej/.

c/ Agent 1321 - SLIWOWSKI - ps. "MAZUR". W związku z pkt. b/ melduję że w ciągu marca "MAZUR" opracowywał prasę żydowską. Prostuję

tym samym raport org. l. 524/43 pkt. l-c. Po zaprzestaniu opracowywania prasy żydowskiej zamierzam "MAZURA" zatrzymać nadal jako agenta KW, mimo iż znalazł pracę w fabryce i dobrze zarabia.

Wydział Wywiadowczy

Wobec wzrastającej ilości zagadnień kontr-wywiadowczych na terenie New Yorku uważałem za konieczne stworzenie przy Wydziale Wywiadowczym pewnego rodzaju placówki KW. Jako pracowników-agentów - przyjąłem na okres próbny:

a/ Dr. GAWLIKA Aleksandra, pseudo "HOPKINS" /Nr ag. 5023/ dyrektora nowojorskiego oddziału PKO. - "Hopkins" jest od 10-ciu lat w Ameryce i zna doskonale stosunki i język. Posiada dużo znajomości, co umożliwia mu wszędzie łatwy dostęp oraz wykonywanie zleconych zadań. W ciągu m. lutego i marca "Hopkins" przy pomocy "NORTONA" opracował kilka zagadnień KW dobrze i wyczerpująco.

Mimo iż kosztuje dość dużo mam zamiar kontynuować pracę z nim w natępnym kwartale, gdyż bądź z współpracy z Amerykanami, bądź z zadań Centrali wymaga się konieczność przepracowywania osób lub afer, co "Hopkins" nieźle wykonuje.

W załączeniu przedstawiam życiorys "Hopkins'a" /zał. Nr. 1/

b/ Jako pomocnika "Hopkins" używa RONALD'a Alfreda - pseudo "NORTON", który już od roku 1915 przebywa w Ameryce i posiada obywatelstwo amerykańskie. "Nortona" traktuję jako agenta i otrzymał on Nr 5024.

W załączeniu przedstawiam życiorys "Nortona" /zał. Nr. 2/.

Placówka KW pracuje pod kierownictwem kpt. SCHMIDTA.

Wydział Administracyjny

W związku z faktem iż sprawy zamówień dla Oddz. Wyw., Oddz. Spec. i Szefa Łączności mocno się powiększyły, zostały one podzielone w ramach Ekspozytury między poszczególnych referentów, którzy poza tym spełniają swoje normalne funkcje w sposób następujący:

- p. PAWLISZAK Franciszek z Wydziału Studiów - sprawy sprzętu propagandowego i dywersyjnego.

- p. PILARSKI Michał - zamówienia radiowe.

- p. SZAWIK Stanisław - rachunkowość i ekspedycja.

2. placówki

W związku z reorganizacją i podaną przez Centralę sugestią likwidacji w Stanach Zjednoczonych placówek wywiadowczych nie kontynuowano począwszy od lutego br. rozbudowy sieci informatorów, a ograniczano się jedynie do najpilniejszych zadań bieżących. Wstępna forma likwidacji podana jest przy omówieniu poszczególnych placówek.

W przewidywaniu jednak, iż w razie pozostawienia jakiejkolwiek organizacji wywiadowczej na terenie Stanów, niezbędną byłaby sieć eksponentów i informatorów dla wykonania zadań nadanych przez Zastępcę Szefa Sztabu i Centralę. Program likwidacji ustalono by mieć dotychczasowych kierowników placówek do dyspozycji jako ideowych eksponentów jak również dotychczasowych agentów-informatorów, do wykonywania zleconych zadań

Placówka "MANDAN" - Detroit. Kierownik placówki "Peowiak" wskutek przepracowania szwankował stale na zdrowiu i był nadal mocno zaabsorbowany przez pracę w konsulacie. "Bończa" nie spełniał pokładanych w nim nadziei, nie mógł wyzbyć się rutyny MSZagr. i jego praca nie dała większych wyników.

W związku z zamiarem likwidacji placówek w Stanach Zjednoczonych, placówka "Mandan" otrzymała rozkaz wstępnej likwidacji, która została ukończona z dn. 31.III.br.

Z "Peowiakiem", który pozostaje w konsulacie nawiązano porozumienie iż będzie w następnym i późniejszych kwartałach wykonywał zlecone zadania za doraźnym wynagrodzeniem i zwrotem kosztów.

"Bończa" przejdzie do P.I.C.'u i obejmie delegaturę w Detroit. "Bończa" zobowiązał się również do kontaktowania się i wykonywania doraźnych powierzonych zadań.

Posiadanie eksponenta w Detroit jest konieczne wobec rosnącej radykalizacji polskich mas robotniczych w Detroit i stanie Michigan oraz wzrostu wpływów komunistycznych.

Placówka "MAGELLAN" - Pittsburgh. Kierownik placówki "Magellan" nawiązał w okresie sprawozdawczym kontakt z redaktorem litewskiej gazety wychodzącej w Pittsburghu - p. GABALAUSKAS. Kontakt ten zapowiada się bardzo dobrze i mam nadzieję, że da w przyszłości dobre rezultaty.

Posiadane kontakty słowiańskie zostały pogłębione. Kierownik placówki przepracował bardzo wyczerpująco zagadnienie słowackie, które okazało się bardzo pożyteczne dla Ambasady. Ponadto wszczął kontakty ukraińskie w rejonie Scranton i Willkies Barry.

Stosunki z konsulem Sztarkiem nadal poprawne.

Mimo dobrych rezultatów placówka "Magellan" ulegnie również likwidacji a p. KASPRZAK, bardzo pożyteczny pracownik przeszedłby z dn. 1.VI.br. wzgl. 1.VII.br do Centrali Ekspozytury. Kontakt z dotychczasowymi agentami informatorami będzie podtrzymywać drogą listowną i dojazdami.

Placówka "MACKENZIE" - Buffalo. Wobec przeniesienia się "Ojca" do Nowego Yorku zlikwidowałem placówkę w Buffalo z dn. 31.III.43.

Proszę o skreślenie placówki "Mackenzie" w Buffalo z ewidencji Centrali.

"Ojciec" będzie wykorzystywany nadal na terenie Nowego Yorku.

Placówka "MACKAY" w Chicago. W związku z rozkazem Nacz. Wodza oddającym kierownika placówki do Polish Information Center i wobec zamierzonej likwidacji placówek w Stanach Zjednoczonych zaprzestano poszukiwań kandydata na

kierownika placówki w Chicago.

"Nowakowski" z dn. 31.III.br. został zwolniony i przeszedł jako kierownik delegatury P.I.C. w Chicago. W ciągu marca kierownik placówki przeprowadził likwidację. Początkowo zamierzałem użyć b. kierownika placówki "Nowakowskiego" jako eksponenta, jednakże dotychczasowa współpraca na takiej bazie nie dała dobrych rezultatów.

"Nowakowskiemu" przewróciło się w głowie i nie wykonał kilku doraźnie zleconych spraw. Widać, że negliżuje sobie współpracę. Zamierzam w związku z tym wyszukać innego eksponenta ideowego, któryby przejął kontakty "Nowakowskiego". W związku z postępowaniem "Nowakowskiego" składam równocześnie wnioski by nie zaliczono "Nowakowskiemu" czas służby w Ekspozyturze jako służby w wojsku.

Placówka "MAGOG" - Washington. Por. PIOTROWSKI Jerzy kontynuował współpracę z Amerykanami, załatwiał sprawy Ekspozytury w Ambasadzie. Ponadto przeprowadzał obserwacje zleconych zadań na teren washingtonski, drogą kontaktów towarzyskich. Przechodzi do biura Płk. Dypl. MITKIEWICZA. Przewidywane wyszukanie eksponenta na Washington po zainstalowaniu biura Płk. Mitkiewicza. Być może, iż uda się powierzyć zadania por. Piotrowskiego por. CEDRZE, w razie zgody Attache Morskiego.

Placówka "MAGDALEN" - New York. Wobec trudności przeniesienia się kierownika placówki "Tabasza" do Południowej Ameryki oraz wobec faktu iż "Tabasz" prowadzi nadal doraźne interesy handlowe nie jest wskazane utrzymanie tej placówki, tembardziej iż zlecone zadania na terenie New Yorku przeprowadza ag. 5023 pseudo "Hopkins".

"Tabasz" zaofiarował się z bezinteresowną pracą przy ekspedycji zamówień. W tej sprawie przedstawiam meldunek l. 1353/43 w którym proszę o decyzję co do "Tabasza".

Proszę o skreślenie placówki "Magdalen" z ewidencji Centrali.

Placówka "Madame" - Washington. Zlikwidowana w okresie sprawozdawczym. Proszę o skreślenie jej z ewidencji Centrali.

Placówka "MANCHESTER" - Ottawa. Kpt. s.s. BIRKENMAYER pseudo "Burmistrz" kontynuował pracę obserwacyjną i studium prasy poświęcając się przede wszystkim zagadnieniom ukraińskim i wpływowi komunistycznym. Zorientował się w terenie i zagadnieniach kanadyjskich bardzo szybko. Jego oceny są trafne i inteligentne. Zasadniczo nie jest projektowana ani rozbudowa personalna placówki, ani też organizowanie sieci. Jak to już meldowałem w projekcie reorganizacji zamierzam placówkę "Manchester" zatrzymać nadal tymbardziej, iż kierownik placówki jest pomocny w pracy Attache Wojskowemu. Byłoby pożądane związać kierownika placówki bliżej z Attachatem. W tej sprawie wystąpię z osobnym wnioskiem.

Placówka współpracuje dość blisko z delegatem amerykańskim Board of Economic Warfare na Kanadę i udziela mu informacji i pomocy w działaniu przesłuchań inżynierów i uchoźców z Francji i Afryki Północnej. W pracy tej był pomocny bezinteresownie przebywający w Montrealu urlopowany por. mar. CEDRO.

Placówka "Salvador" w Buenos Aires. W okresie sprawozdawczym wzmożła się praca placówki. "Steffall" przedstawił poza meldunkami prasowymi i sytuacyj-

nymi, kilkanaście meldunków kontr-wywiadowczych. Ponadto "Steffall" przedstawił dwa opracowania o penetracji niemieckiej w Argentynie i o likwidacji afer niemieckich w Argentynie. Naogół pracę placówki można ocenić za dobrą. "Steffall" rozbudował podplacówkę "San Feli" w Asuncion /Paraguay/. O pracy podplacówek piszę poniżej.

Wszystkie meldunki placówki "Salvador" były oceniane przez Centralę jako wartościowe.

"Steffall" w dalszym ciągu zatrudnia w charakterze siły kancelaryjnej "Junoszę".

P. MECHLOWICZ Bronisław w dalszym ciągu tłumaczy i streszcza prasę argentyńską.

P. SOBOLINSKI Józef tłumaczy nadal i opracowuje prasę ukraińską. Ponadto nawiązuje kontakt z sferami litewskimi w Argentynie.

Dnia 22.III.43 nawiązał "Steffall" kontakt z ag. 120 pseudo "BRUNON", którego sobie w myśl mojej decyzji podporządkował i któremu przekazał rozkazy i zadania wyw. Centrali i Ekspozytury.

Współpraca "Steffalla" z Anglikami polega na przekazywaniu im wszystkich spraw kontr-wywiadowczych oraz wykonywaniu zadań nadanych przez przedstawicieli wywiadu angielskiego.

"Steffallowi" podlegają bezpośrednio podplacówki: "Sinalca" w Santiago de Chile, "Sambrette" w Montevideo oraz "San Feli" w Paragwaju.

Podplacówka "Sinalca" - Santiago de Chile. Kierownik podplacówki, który jest niewątpliwie inteligentny, sprytny, obrotny i posiada dar łatwego nawiązywania i podtrzymywania stosunków z ludźmi, nie potrafił dotychczas zorganizować odpowiedniej sieci informatorów. "Steffall" po odprawie u kierownika podplacówki spodziewał się lepszych jak dotychczas wyników. Meldunki podplacówki "Sinalca" naogół jeszcze dość słabe.

Kierownik podplacówki jest w kontakcie z kierownikiem placówki wywiadu angielskiego.

Podplacówka "Sambrette" - Montevideo. W czasie swego pobytu w Urugwaju w styczniu br. stwierdził "Steffall", że kierownik podplacówki "Sambrette" nie jest w stanie konsekwentnie i bieżąco pracować dla placówki. Jest on zajęty przede wszystkim zawodowo w banku, pozatym zajmuje się sprawami konsularnymi. Niedużo więc czasu może poświęcić dla naszych spraw, poza pośrednictwem do agenta 5161, który pracuje dosyć wydajnie. "Steffall" odniósł pozatym wrażenie, że kierownik podplacówki nawiązał zbyt ścisły kontakt podczas współpracy z Anglikami i jest na ich usługach.

Kier. podplac. wykorzystuje "Steffall" wobec tego tylko jako pośrednika do ag. 5161 z którym skontaktował się osobiście.

Podplacówka "San Feli" - Paraguay - "Steffall" udał się po zorganizowaniu podplacówki "San Feli" w lutym br. do Paragwaju dla zorientowania się na miejscu w możliwościach kierownika podplacówki. - "Steffall" stwierdził, że kierownik podplacówki posiada dobre kontakty w sferach rządowych oraz w sferach opozycji w Paragwaju. Wobec tego jednak, że Asuncion, stolica

Paragwaju jest odpowiednikiem naszego Kutna czy Rzeszowa, należy liczyć, że kierownik podplacówki nie wielkie tam będzie miał wyniki pracy, nie mniej jednak praca jego może być pożyteczną.

Pierwsze opracowanie o Paragwaju przekazane Anglikom przez "Steffalla" zostało ocenione przez nich jako pożyteczne. Ocenę tą podaję w dosłownym brzmieniu w pkt. V. - współpraca z anglikami.

Jedyną trudność na którą "Steffall" się natknął w współpracy z podplacówką "San Feli" to brak łączności. Okazało się bowiem, że Anglicy nie mają w Asuncion swego przedstawiciela wywiadowczego i montują dopiero łączność dla podplacówki "San Feli".

Placówka "Sabanilla" - Rio de Janeiro. W związku z wyjazdem por. PAWŁOWICZAS Bohdana pseudo "Pedro" do Rio de Janeiro celem objęcia placówki "Sabanilla" i podporządkowania sobie podplacówki "Salta", wydałem dnia 26.I.43 nową "Instrukcję Organizacyjną" dla placówki "Sabanilla", którą z "Pedrem" przed jego wyjazdem szczegółowo omówiłem.

W załączeniu przedstawiam odpis "Instrukcji Organizacyjnej" dla placówki "Sabanilla" /zał. Nr. 3/.

"Pedro" po przyjeździe do Rio udał się w czasie od 17.II. do 5.III. br. do Curitiby na urlop. Po powrocie z urlopu objął w myśl otrzymanych rozkazów placówkę "Sabanilla" i podporządkował sobie podplacówkę "Salta".

Pierwszą trudnością dla "Pedry" był brak paszportu dyplomatycznego, który jak się okazuje w Brazylii jest koniecznie potrzebny, gdyż inaczej w obecnych warunkach jest niemożliwe poruszanie się w terenie. Jak wynika z depezy centrali Nr. 2862 sprawa ta jest już przesądzona na skutek wydania polecenia ambasadorowi R.P. w Rio wystawienia "Pedrze" paszportu dyplomatycznego.

Attache Wojskowy wyrobił "Pedrze" oficjalną pokrywkę - zastępcy attache wojskowego - dział morski - w Rio de Janeiro uznanego na tym stanowisku przez brazylijskie M.S.Zagr. i wciągnięcie "Pedry" na listę dyplomatyczną z dn. 1.V.43.

Dużą trudnością w urzędowaniu dla "Pedry" jest sprawa lokalu służbowego dla placówki. Attachat Wojskowy zajmuje mały lokal w Poselstwie, który absolutnie nie wystarczy na pomieszczenie. "Pedro" wpływa obecnie na A.W. by umieścić Attachat w osobnym lokalu, w którego opłaceniu czynszu partycypowałby.

W związku z posiadaniem przez "Pedrę" pokrywki zastępcy Attache Wojsk. potrzebną mu jest legitymacja wojskowa odebrana "Pedrze" przez "Security" w Manchesterze. W tej sprawie zwracam się do Centrali osobnym pismem.

Rozbudowa placówki poszła w kierunku pozyskania sieci informatorów w Sao Paulo i w porcie Santos, gdzie akcja komunistyczna ostatnio bardzo wzrosła, jak również wpływy i działalność niemiecka są mimo represji rządowych bardzo silne.

Pozatym w stanach Sta. Catharina i Rio Grande zostały zrobione pierwsze kroki dla pozyskania informatorów ze względu na największe skupiska niemieckie.

Trzecim miejscem poszukiwania kontaktów jest zachodnia część Parany z największymi skupiskami ukraińskimi.

Podporządkowanie placówki "Salta" szło początkowo dosyć opornie. Przypisuję to wspólnym, może zbyt wygórowanym ambicjom obu kierowników - "Pedry" i "Spryciarza".

"Spryciarzowi" widocznie zależało na utrzymaniu dotychczasowego statusu samodzielności, a "Pedro" zbyt gwałtownie chciał przeprowadzać reorganizację i podporządkowanie sobie "Spryciarza", na skutek czego z miejsca chciał nieco opornego "Spryciarza" zwolnić.

Wydalem zarządzenia idące w kierunku pozostawienia "Spryciarzowi" samodzielności w dziedzinie kontaktów własnych. Pozatym pozostaje nazwa placówki oraz własna numeracja agentów. Raporty "Spryciarza" ma parafować "Pedro", pozostawiając sobie jeden egzemplarz. "Spryciarz" winien od "Pedry" otrzymywać potrzebną pomoc i ewentualne miejsce na swe archiwa.

Współpraca z Anglikami rozwija się bardzo pomyślnie. Placówka dostarcza Anglikom wszystkie meldunki KW i wykonuje ewentualne zadania KW.

Podplacówka "Salta" - Rio de Janeiro. "Spryciarz" przedstawił w okresie sprawozdawczym kilka meldunków KW, które naogół nadawały się do wykorzystania.

Jego opracowania ogólne ciągle są traktowane po dziennikarsku i doszukują się pewnych sensacji. Pozatym "Spryciarz" w związku z rocznicą swego biura "Interaliada" był widocznie zaabsorbowany pracą organizacyjną, tak że wyniki jego pracy w okresie sprawozdawczym były średnie.

Przypuszczam, że po podporządkowaniu sobie "Spryciarza" przez "Pedrę" i odpowiednie nastawienie "Spryciarza" wyniki jego pracy się nieco podniosą.

W dalszym ciągu jestem tego zdania iż "Spryciarz" jest w zupełności na usługach wywiadu angielskiego, a współpracę z nami traktuje jako asekurację na przyszłość oraz uzyskanie stopnia podporucznika czasu wojny. Niemniej jednak wobec pewnej pożyteczności jego meldunków nadal będę ten stan tolerował.

II. Sieć Informatorów

Centrala Ekspozytury.

Podtrzymywano kontakt z następującymi agentami-informatorami: 5004, 5020, 5021 i 5022.

Informator 5017 bez zmian, jak w raporcie org. za IV kwartał 42 r.

Ag. 5019 - otrzymał stanowisko w Min. Skarbu w Londynie i wyjechał do Anglii.

Proszę o skreślenie ag. 5019 z ewidencji Centrali.

Odnosnie b. informatorów prof. JEDRZEJEWSKIEGO pozostawiam nadal w

ewidencji Ekspozytury następujących informatorów:

5001 - nieczynny - kontakt w razie potrzeby może być wznowiony bez prof. Jędrzejewskiego.

5003 - częsty kontakt towarzyski podtrzymywał w okresie sprawozdawczym kierownik placówki "Mackay". Kontakt może być wznowiony przez p. SWORAKOWSKIEGO z Wydziału Studiów Ekspozytury bez prof. Jędrzejewskiego. Proszę informatora tego traktować również jako nieczynnego.

5005 - był w okresie sprawozdawczym nieczynny. Zwalniam informatora 5005 z powodu jego nieproduktywności i proszę o skreślenie go z ewidencji Centrali.

Placówki Północnej Ameryki

Placówka "Mandan" - Agent 5051 - prawdopodobnie pójdzie do wojska polskiego. Wniosek do O.S.S. na zaangażowanie go jako specjalisty w dziale dywersji pozostał bez odpowiedzi. Traktuję agenta jeszcze jako nieczynnego, gdyż nie otrzymuje zadań a kontaktuje się towarzysko z kierownikiem placówki "Peowiakiem".

Agent 5052 - był nieczynny w okresie sprawozdawczym. Na skutek likwidacji placówki zwalniam go i proszę o skreślenie z ewidencji agentów. Nie okazał się bowiem na tyle wartościowym by korzystać z niego w przyszłości.

Placówka "Magellan" - Agent 5055 - ostatnio bardziej aktywny, dostarczał dorywczych informacji.

Agent 5056 - był w okresie sprawozdawczym nieczynny. Miał być przejęty przez placówkę "Mackay", ze względu na przeniesienie się do rejonu Chicago. Wobec likwidacji placówki "Mackay" zwalniam agenta i proszę o skreślenie go z ewidencji Centrali.

Agent 5057 - Kontakt bardzo pożyteczny. Niestety na skutek uzależnienia czasopisma, które prowadzi, od związków robotniczych jest coraz bardziej wciągany w akcję pro-sowiecką.

Agent 5058 - Dostarczał wiadomości w sprawach słowackich i ogólno-słowiańskich. Agent stara się o przyjęcie do wojska amerykańskiego w charakterze urzędnika-tłumacza.

Agent 5060 - był w okresie sprawozdawczym nieczynny. Traktuję go jako informatora dorywczego w przyszłości.

Placówka "Mackay" - Agent 5251 - był w okresie sprawozdawczym bardzo czynny, nawiązując kontakty na odcinku ukraińskim.

Podtrzymano pozatym kontakt z agentami: 5252, 5253, 5258, 5260 i 5261, którzy dostarczali drobnych wiadomości.

Agentów - 5251, 5252, 5253, 5258, 5260 i 5261 w związku z likwidacją placówki "Mackay" traktuję jako nieczynnych. Prawie wszyscy są to ludzie ideowi, patriotyczni, przeważnie bezinteresowni i na stanowisku. W razie wyszukania ideowego eksponenta w Chicago zamiast "Nowakowskiego", przejmie on te kontakty.

Placówka "Manchester" - nie posiada sieci agencyjnej, co postanowiono jako zasadę. W pracy wykorzystuje nawiązane kontakty osobiste.

Placówki Południowej Ameryki

Placówka "Salvador" - Agent 120 - przydzielony rozkazem Centrali do Buenos Aires. Dnia 22.III.43 nawiązał kierownik placówki "Salvador" w myśl otrzymanych wskazówek z Centrali kontakt z agentem i przekazał mu wszystkie zadania przesłane przez Centralę dla agenta.

Agent 5156 - Był w okresie sprawozdawczym nieczynny. Mieszka stale w Boliwii, i nie utrzymuje od blisko 6-ciu miesięcy kontaktu z kierownikiem placówki. Zwalniam wobec tego agenta 5156 na skutek nieproduktywności i proszę o skreślenie go z ewidencji Centrali.

Agent 5159 - początkowo, zaraz po zwerbowaniu, zapalił się bardzo do pracy, dostarczając dużo pożytecznych informacji. Pod koniec okresu sprawozdawczego przestał się zajmować powierzonymi mu zadaniami, tłumacząc się brakiem czasu. Obecnie można liczyć zdaniem kierownika placówki tylko na dorywczą pracę agenta. Sprawę obniżenia się pracy tego kontaktu poleciłem dodatkowo zbadać kierownikowi placówki "Salvador".

Podplacówka "Sinalca" - Agent 5154 - kierownik podplacówki.

Agent 5170 - był w okresie sprawozdawczym nieczynny, nie dostarczał żadnych wiadomości. Agent zostanie prawdopodobnie zwolniony.

Agent 5171 - już w poprzednim raporcie org. zapowiadałem zwolnienie agenta. Wobec tego, że agent w okresie sprawozdawczym nie dostarczał żadnych informacji, zwalniam go jako nieproduktywnego i proszę o skreślenie wymienionego z ewidencji Centrali.

Podplacówka "Sambrerette" - Agent 5157 - Kierownik podplacówki.

- Agent 5161 - Melduję że w raporcie org. l. 524/43 zaszła pomyłka co do danych personalnych agenta. Mianowicie nazwisko jego jest GRATTI Miguel - pseudonim - CARRASCO Carlos. Proszę o poprawienie tych danych w ewidencji Centrali. Agent dostarczył w okresie sprawozdawczym źródłowych i interesujących informacji o herrerystach w Urugwaju. Ostatnio otrzymał zadanie przedstawienia położenia w organizacjach argentyńskich nacjonalistów pod względem współpracy z Osią.

Podplacówka "San Feli" - Agent 5160 - kierownik podplacówki, pracował średnio.

Placówka "Sabanilla" - Agent 5153 - zastępca kierownika placówki.

Agent 5185 - dostarczał informacji z dziedziny transakcji gospodarczych na rzecz Niemiec.

Agent 5186 - dostarcza wiadomości o gościach hotelowych, ich kontaktach i otrzymywanej korespondencji. Agent specjalnie ceniony przez placówkę wywiadu angielskiego.

Agent 5187 - dostarcza wiadomości o gościach hotelowych, ich kontaktach i otrzymywanej korespondencji. Agent specjalnie ceniony przez placówkę wywiadu angielskiego.

Agent 5188 - bardzo cenny, ideowy, i oddany pracownik. Dostarcza wiadomości o lotnictwie i sytuacji w wojsku brazylijskim, przekazywane placówce wywiadu angielskiego. Pozatym dostarczał kilka informacji KW.

Agent 5189 - dostarcza wiadomości w sprawach rekrutacyjnych na terenie Brazylii, poza tym prowadzi obserwację KW.

Agent 5198 - otrzymał zadanie wyjazdu do Sta. Catharina i stanu Rio Grande dla rozejrzenia się i stworzenia tam sieci informatorów.

Kierownik placówki "Sabanilla" przyjął następujących nowych agentów:

Agent 5301 - ZALUSZPIN Julian - pseudonim - "Szlem" . Przydatność agenta polega na bardzo rozgałęzionych stosunkach w Rio de Janeiro. Życiorys agenta w załączeniu /Zał. Nr. 4/.

Agent 5302 - Hr. TARNOWSKI Andrzej - pseudonim

"Ochotnik". Agent posiada duże stosunki w kołach cudzoziemskich w Brazylii oraz posiada łatwość dostępu dyplomatycznych. Ponadto agent będzie dostarczał opracowania o charakterze ekonomiczno-politycznym. Przedstawiam w załączeniu życiorys agenta. /Zał. Nr. 5/.

Agent 5303 - SIWILLO Franciszek - pseudonim "Martins". Agent jest obywatelem polskim, przybył w 1941 r. do Brazylii, zamieszkuje w Sao Paulo.

Jako pokrywka w pracy służy mu działalność w miejscowym Komitecie pomocy ofiarom wojny w Polsce. W załączeniu przedstawiam życiorys agenta. /Zał. Nr. 6/.

Podplacówka "Salta" - Agent 1315 - kierownik podplacówki.

Dopiero w okresie sprawozdawczym otrzymałem po kilku przynagleniach sieć agencyjną "Salty", która prawdopodobnie i tak nie jest kompletną. Przekazałem wszystkie dane kierownikowi placówki "Sabanilla" celem przewartościowania sieci i zameldowania kogo z informatorów można przyjąć w charakterze agenta, a kogo traktować jako informatora do-rywczego.

III. Opanowanie terenu.

a. Ameryka Północna

Wobec otrzymania rozkazu o reorganizacji Ekspozytury, przerwałem dalsze organizowanie sieci w Stanach Zjednoczonych i przystąpiłem do likwidacji sieci i placówek.

Jedynie na skutek potrzeb opanowania pod względem KW terenu Nowego Yorku zorganizowałem podplacówkę KW kierowaną centralnie w New Yorku, o której meldowałem szczegółowo w pkt. I niniejszego raportu.

b. Ameryka Południowa

Opanowanie terenu przez placówkę "Salvador" ciągle jeszcze słabe. Wyniki pracy poprawiły się w stosunku do okresów poprzednich znacznie, niemniej uważałem dla poprawienia tych wyników za konieczne zasilenie "Steffalla" pomocnikami.

Przypuszczam, że przydział do "Salvadora" ag. 120 dobrze wpłynie na ogólne wyniki pracy tej placówki.

Placówka "Sabanilla" została wzmocniona przez przydział por. PAWŁOWICZA, który zna doskonale teren Brazylii i który zdążył już odnowić kilka starych pożytecznych kontaktów.

Podporządkowanie podplacówki "Salta" kierownikowi placówki

"Sabanilla" również powinno wpłynąć korzystnie na wykorzystanie elementów i możliwości pracy "Salty".

IV. Współpraca z Amerykanami

Kierownik placówki "Salvador" zameldował iż w okresie sprawozdawczym w czasie pobytu jego w Paragwaju zapoznał się z Attache Wojskowym Stanów Zjednoczonych, który w czasie rozmowy dał mu do zrozumienia, iż zna dobrze charakter jego pracy i wspomniawszy przy tym, że dobrzeby było gdyby dla dobra sprawy nastąpiło bliższe skontaktowanie się obu czynników wywiadowczych. "Steffall" nie oponował temu, odpowiadając że kontakt ten chętnie podtrzyma o ile obie władze przełożone do tego przyłożą ręki. Po powrocie do Buenos Aires otrzymał "Steffall" list od miejscowego Attache Wojskowego Stanów Zjednoczonych z powołaniem się na rozmowę jego kolegi w Paragwaju z propozycją odbycia wstępnych rozmów dla utrzymania kontaktów i obopólnej współpracy. Na spotkaniu Attache Wojsk. Stanów Zjedn. oświadczył "Steffalowi", iż zwróci się do swoich przełożonych w Stanach by zezwoliły na współpracę ze "Steffallem" i odpowiednio uregulowały sprawę z odnośnymi czynnikami wywiadu polskiego.

W okresie sprawozdawczym zainteresowałem osobiście współpracą na terenie Ameryki Południowej w dziedzinie KW odpowiednie czynniki F.B.I. /Federal Bureau of Investigation/. Wobec wyrażenia zgody na taką współpracę podałem nazwiska i adresy kierownika placówki "Salvador" i "Sabanilla" do których przedstawiciele F.B.I. w Argentynie i w Brazylii mają się zgłosić. Obaj kierownicy placówek otrzymali odpowiednie instrukcje.

Szczegółowy meldunek dotyczący współpracy z Amerykanami oraz nowych nawiązanych kontaktów przedstawiam w meldunku L. 1465/43.

V. Współpraca z Anglikami

Podtrzymywana jest stale przez dostarczanie i wymianę wiadomości o skupiskach obco-języcznych /poza grupą polską/ w Ameryce Północnej oraz wiadomości ogólnych i kontr-wywiadowczych z Ameryki Południowej, posiadanych przez Ekspozyturę i placówki.

Przy meldunku l.dz. 677/43 z dn. 23.II.br. przedstawiłem do Centrali odpis podziękowania przedstawiciela wywiadu angielskiego w New Yorku zawierającego ogólną ocenę przekazywanych materiałów.

W marcu kierownik placówki "Salvador" otrzymał od przedstawiciela wywiadu angielskiego w Buenos Aires następującą ocenę:

"Raport z Paragwaju. - Mamy zaszczyt wyrazić nasze wielkie zadowolenie z tego raportu. Wydaje się nam, iż praca ta jest dobrze przygotowana i że oddaje istotny stan rzeczy pod każdym względem. Będziemy wdzięczni za jakiegokolwiek dalsze informacje, które nadejdą z tegoż źródła."

Melduję, że wywiad angielski według przypuszczeń "Steffalla" nie posiada w Paragwaju swej placówki.

Stosunki towarzyskie w New Yorku są nadal podtrzymywane z kierownikiem

placówki wywiadowczej oraz jego pracownikami.

VI. Zamierzenia

1. W związku z reorganizacją Ekspozytury zamierzana jest likwidacja wszystkich placówek w Stanach Zjednoczonych, poza podplacówką KW w Nowym Yorku, z dniem 30.VI.43.

2. W drugim kwartale będzie miała miejsce reorganizacja Centrali Ekspozytury i zmiany personalne Centrali Ekspozytury w związku z zadaniami postawionymi przez Płk. MITKIEWICZA.

3. Drugi i trzeci kwartał b.r. byłby poświęcony na wytypowanie eksponentów ideowych i bezinteresownych, płatnych tylko za zwrot poniesionych kosztów w poszczególnych centrach zainteresowań, którzy wykonywaliby zlecone im zadania. Jest to konieczne ze względu na likwidację placówek. Przeważnie typuję na tych eksponentów byłych kierowników placówek.

4. W związku z prawdopodobnym zmniejszeniem budżetu nie zamierzam zwiększać sieci w Ameryce Południowej, chyba, żeby nawiązanie współpracy z Amerykanami tego wymagało.

Położyłem kierownikom placówek nacisk na zainteresowanie się zagadnieniami w następującej kolejności:

a/ zagadnienia KW i wpływów Osi w Ameryce Południowej potrzebne dla służb alianckich tamże.

b/ Obserwacja i studium prasy grup mniejszości z Polski /ukraińskiej, litewskiej i białoruskiej/. zainteresowanie się rekrutacją do W.P. pod względem kontroli ochotników.

d/ Komuna i wpływy sowieckie.

e/ ogólna obserwacja grupy polskiej.

f/ Ocena sytuacji poszczególnych państw Ameryki Południowej - bardzo ogólnie.

Uwaga: Zamierzenia powyższe są zresztą uwarunkowane od decyzji Centrali jak dalece będzie zamiarem Centrali utrzymać Centralę Ekspozytury i placówki w Ameryce Południowej.

Zał. 6

SZEF EKSPozyTURY

Sadwik